

Συναντηθήκαμε στο σπίτι του στη Λεμεσό, στις εννιά το βράδυ. Ο Μητροπολίτης Κένυας Μακάριος, ο κατά κόσμον Ανδρέας Πηλλυρίδης, εκτός από το σημαντικό ιεραποστολικό έργο που επιτελεί στην Αφρική, εκτός από την αγάπη του για τη μουσική, έχει ένα αξιόλογο ερευνητικό και συγγραφικό έργο. Όνεργό του, να ιδρύσει το πρώτο Ορθόδοξο Πανεπιστήμιο της Αφρικής.

Η Επίτροπος Ανδρούλα Βασιλείου με τον Μητροπολίτη Κένυας Μακάριο στην έκθεση φωτογραφίας με τίτλο «Just Care-Africa» των Μαρίας Σιακόλα και Ανδρέα Βασιλείου, στην έδρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες, στις 2 Σεπτεμβρίου 2009.

Οι Μασσαί και ο Μέγας Αλέξανδρος

Έχετε διεισδύσει και στην περήφανη φυλή των Μασσάι; Ναι, αυτή τη στιγμή έχουμε πέντε Μασσαί ιερείς. Είναι πολύ κλειστοί αλλά εμείς καταφέραμε να έχουμε πολύ καλές σχέσεις. Οι Μασσαί τι σύνδεση είχαν με τον Μέγα Αλέξανδρο; Οι Μασσαί πιστεύουν ότι φέρουν την καταγωγή τους από τον Μέγα Αλέξανδρο. Έκανα έρευνα και σιγά-σιγά θα μπορέσω να αποδείξω ότι όντως ο Μέγας Αλέξανδρος πέρασε από την Κένυα. Είναι μια από τις έρευνες της οποίας τα αποτελέσματα θα ανακοινώσω σύντομα.

Έχετε εκδώσει τρεις τόμους με εμπειρίες σας από την Κένυα; Ναι, κυκλοφόρησε ο πρώτος, ο δεύτερος θα κυκλοφορήσει σύντομα και ο τρίτος ετοιμάζεται. Αναφέρομαι στις διάφορες εμπειρίες όλων αυτών των χρόνων.

Τι σας διδάξαν οι άνθρωποι της Αφρικής; Μού διδάξαν να ζω απλά και λιτά. Κάτω από δύσκολες συνθήκες δεν πρέπει κανείς ποτέ να απελπίζεται, πρέπει να έχει ελπίδα στο Θεό. Εκεί θα μείνετε ... μέχρι να πεθάνω και εκεί θα ταβώ. Έχετε ένα στόχο; Να συμπληρώσουμε τα έργα. Το Διδασκαλικό Κολλέγιο και όλες οι άλλες σχολές που έχουμε εκεί θέλω να τα εντάξω στο πρώτο Ορθόδοξο Πανεπιστήμιο της Αφρικής.

Αφοσιωμένος στη μελέτη και την ιεραποστολή

ΚΕΝΥΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ: Ο Γέροντας Σωφρόνιο μου υπέδειξε ότι ο Θεός έχει άλλο σχέδιο για τη ζωή μου

Εργάζεστε τόσο σκληρά κάθε μέρα; Ναι, κοιμούμαι μόνο τέσσερις ώρες την ημέρα. Δεν είναι αρκετές, αλλά δεν υπάρχει άλλη λύση για να γίνει όλο αυτό το έργο, εκκλησιαστικό, φιλανθρωπικό, εκπαιδευτικό, ερευνητικό, συγγραφικό. Ακόμα και την ώρα που είμαι μέσα στο αυτοκίνητο και ταξιδεύω 8-10 ώρες, συνθέτω.

Ένας φτωχός Λεμεσιανός πώς κατάφερε να γίνει, όχι μόνο Μητροπολίτης Κένυας, αλλά να έχει κι ένα σημαντικό ερευνητικό έργο. Πρέπει ο άνθρωπος να μάθει να αγαπά εκείνο που κάνει και να βασίζεται στις δυνάμεις του. Να παίρνει αποφάσεις στη ζωή του και να βάζει στόχους.

Ως παιδί τι στόχους είχατε; Ήθελα να πετύχω στις σπουδές μου.

Από πολύ νωρίς είχατε χάσει τον πατέρα σας; Ήμουν ενάμιση έτους, όταν πέθανε ο πατέρας μου. Είμαστε τρία αδέρφια, εγώ ο μικρότερος. Το ότι δεν είχαμε οικονομική άνεση δεν με φόβιζε, είχα μέσα μου μια ανεξήγητη πεποίθηση ότι θα πετύχω στη ζωή μου. Ποτέ δεν τα έβαζα κάτω. Αν ήταν άλλος στη θέση μου και περνούσε τις δυσκολίες που περνώ, δεν θα άντεχε.

Οι δυσκολίες της Κένυας... είναι πολλές. Έζησα όλες τις πολιτικές ταραχές, τα πραξικοπήματα, με κίνδυνο της ζωής μου. Έπρεπε να μείνω, για να βοηθήσω όλους τους εκτοπισθέντες που έγιναν πρόσφυγες στον ίδιο τον τόπο τους, λόγω των φυλετικών διενέξεων. Κινδύνευσα κάποια στιγμή; Ναι, έγιναν πολλά, λι-

Πότε γνωρίσατε τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο; Όταν τελείωσα τις σπουδές μου στο Παρίσι, μετά από πέντε χρόνια στο Ρωσικό Θεολογικό Ινστιτούτο και στη Σορβόνη, οπότε, το 1972 ήλθα στην Κύπρο και πήγα να τον ευχαριστήσω για τη βοήθειά του. Όταν είδε τα πτυχία μου, εισηγήθηκε να κάνω διδακτορικό. Τού απάντησα ότι θα πήγαινα στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και ανέλαβε εκείνος όλα τα έξοδα. Κάθε φορά που ερχόταν στην Αγγλία, πάντα πήγαινα να τον δω. Ήθελε να ξέρει τα πάντα για τις σπουδές μου, το πώς ντύνομαι, πού πάω, τι δυσκολίες συναντώ, τι βιβλία αγοράζω. Μου έλεγε να αγοράζω βιβλία και θα μου έδινε τα χρήματα. Έτσι απέκτησα τη Μακάριο βιβλιοθήκη.

Μια πολύτιμη συλλογή... την οποία θα δωρίσω στην πόλη της καταγωγής μου, τη Λεμεσό.

Νιώθατε ότι έπρεπε να τιμήσετε την εμπειροσύνη που σας έδειχνε ο Μακάριος; Βεβαίως, έπρεπε να έλθω πρώτος στις σπουδές μου και αυτό σήμαινε πολύ σκληρή δουλειά. Έφευγα η ώρα πέντε το πρωί από την Οξφόρδη για το Λονδίνο με το τρένο, για να είμαι η ώρα ενάμισι στην βιβλιοθήκη του Βρετανικού Μουσείου ή στα Αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικών και γύριζα πίσω στην Οξφόρδη τα μεσάνυχτα. Όλες αυτές τις ώρες έκανα έρευνα. Το υλικό υπάρχει, χρόνο να έχω να το εκδώσω. Το 1975, πριν πάρω το διδακτορικό μου, ο αείμνηστος Μακάριος μού είπε ότι με προέριζε να πάω στην Κένυα.

Όταν το ακούσατε; Σοκαριστικά και κατάλαβε. Μού μίλησε για τη ζωή του ότι όταν ήταν στη Βοστώνη για μεταπτυχιακά τον εξέλεξαν Μητροπολίτη Κίτιου και τα άφησε για να γυρίσει στην Κύπρο. Όταν πήγα στο Γέροντα Σωφρόνιο και του είπα ότι ο Μακάριος με προέριζε για την Κένυα, το δέχτηκε με μεγάλη χαρά, με ευλόγησε και μού είπε να πάω.

Πώς βιώνατε όλα αυτά τα σημάδια; Ό,τι και να θέλει ο καθένας να κάνει στη ζωή του, υπάρχει το σχέδιο του Θεού. Όλα αυτά ήταν προδιαγραμμένα. Πήγα στην Αφρική και δεν το μετάνιωσα, παρόλο που ήταν πάρα πολύ δύσκολη η ζωή, με κινδύνους και αρρώστιες, αισθάνομαι μια μεγάλη εσωτερική ικανοποίηση.

Πότε πήγατε για πρώτη φορά; Ζούσε ο Μακάριος, 11 Ιανουαρίου 1977. Με έστειλε με τον αείμνηστο Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο, τότε μητροπολίτη Πάφου. Όταν πάτησα το πόδι μου και είδα τους ανθρώπους στην Κένυα, αυτομάτως ένιωσα ότι ανήκω σ' αυτόν τον τόπο. Αποφοίτησα να μείνω εκεί.

Ετοιμαζόταν τότε να ξεκινήσει η Ιερατική Σχολή; Ναι, θα κατέβαινε ο Μακάριος τον Οκτώβριο να κάνει τα εγκαίνια. Ο θάνατός του ανέτρεψε όλα του τα σχέδια και έτσι πήγα στις Βρυξέλλες με υποτροφία και έκανα μεταδιδακτορικό στον τομέα του Ιολάμ. Έμεινα τρία χρόνια όταν μου ζήτησαν να πάω στη Κένυα, διότι θα ανοίγαν την Ιερατική Σχολή. Πήγα για ένα μήνα και επέστρεψα πίσω στις Βρυξέλλες μετά από 20 χρόνια Μητροπολίτης Σιμπίμπου, για να πάρω τις αποσκευές και τα βιβλία μου.

Πότε ξεκίνησε τη λειτουργία της Ιερατικής Σχολής; Αρχές του 1982 με δεκαπέντε μαθητές από Ουγκάντα, Τατζανία και Κένυα, κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες. Μετά από πάρα πολλά χρόνια, διορίστηκε πατριάρχης Έξαρχος της Μητροπόλεως Κένυας ο μετέπειτα Πατριάρχης Πέτρος, με τον οποίο συνδεόμουν. Μια μέρα μού είπε ότι ήταν δύσκολο για εκείνον να πηγαίνει στη δυτική και ανατολική Αφρική, γι' αυτό η καλύτερη λύση ήταν να χειροτονώθω Επίσκοπος. Εγώ όλα αυτά τα χρόνια ήμουν λαϊκός. Η επέμβαση του Γέροντα Σωφρόνιου υπήρξε καταλυτική. Πήγα στο Έσοες να εξομολογηθώ. Δεκέμβριο του 1991 και μού είπε να μην αρνηθώ.

Σκοτεινές δυνάμεις πίσω από τον θάνατο του Πατριάρχη Πέτρου

Δεν είχατε μέχρι τότε σκεφτεί να παντρευτείτε; Όχι, σε καμία περίπτωση. Ήμουν αφοσιωμένος στη μελέτη και την ιεραποστολή. Με ρώτησε ο Πατριάρχης Παρθένιος αν ήθελα να γίνω Επίσκοπος και δέχτηκα. Το βράδυ μου ανακοίνωσε ότι ήμουν ψηφισμένος Επίσκοπος Ριρούτας και επέλεξα το όνομα Μακάριος για τον αείμνηστο Αρχιεπίσκοπο. Μετά από δυο μήνες, με χειροτόνησε ο Πατριάρχης Πέτρος τη μια μέρα διάκονο, την άλλη μέρα πρεσβύτερο και την πέμπτη μέρα Επίσκοπο. Έμεινα στην Κένυα ως Επίσκοπος Ριρούτας και συνέχισα τη διεύθυνση της Πατριαρχικής Σχολής, μέχρι το 1997, όταν με κάλεσε ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας Πέτρος και με διόρισε διευθυντή της Πατριαρχικής Βιβλιοθήκης. Σε λίγες βδομάδες η Σύνοδος με εξέλεξε Μητροπολίτη Σιμπίμπου, όπου έμεινα τρία χρόνια και μετά επέστρεψα Μητροπολίτης στην Κένυα.

Η απώλεια του Πατριάρχη Πέτρου... ήταν πάρα πολύ μεγάλη. Είμαστε συνδεδεμένοι και μαζί πηγαίναμε στα ταξίδια που έκανε σε διάφορες χώρες. Μου είχε προτείνει να πάω μαζί του στο Άγιο Όρος στο μοιραίο εκείνο ταξίδι, δεν μπορούσα όμως, διότι το Σεπτέμβριο ανοίγει η Ιερατική Σχολή και έπρεπε να υποδεχτώ τους μαθητές. Τότε ζήτησε από τον Μαγαδοσκόφη Νεκτάριο, ο οποίος τον συνόδευσε και έγινε το μοιραίο. Μου τηλεφώνησαν οι Βατοπεδινιώτη από το Άγιο Όρος εκείνη τη μέρα και με ρωτούσαν πού ήταν ο Πατριάρχης. Ήταν ένα μεγάλο σοκ, κανείς δεν το περίμενε.

Ήταν σίγουρα η άδυναμία ακούστικα; Πιστεύω ότι αυτοί οι ψίθυροι έχουν βάση, ήταν ένα σχέδιο που προετοιμάστηκε από κάποιες σκοτεινές δυνάμεις. Δεν ήταν λόγω βλάβης του ελικοπτερου. Έγινε σκόπημα για να απομακρύνουν τον Πατριάρχη κάποιες σκοτεινές δυνάμεις.

Συμμαθητής με τον Ν. Αναστασιάδη και τον Χρ. Μαυρέλλη. Στο Ριάτλο και Γιορδαμλί μετείχαν σε παραστάσεις. Ο Αναστασιάδης ήταν πρόεδρος της τάξης, πάντοτε δυναμικός

στειές, φοβερές επιθέσεις με όπλα, με σίδερα, πάρα πολύ δύσκολες περιπτώσεις που μόνο στις αστυνομικές ταινίες βλέπει κανείς, αλλά δεν φοβήθηκα. Ο θάνατος δεν σας φοβίζει; Όχι, επειδή έχω ζήσει πολλές εμπειρίες θανάτου. Αρρώστια με πολύ σοβαρή εγκεφαλική μαλάρια τρεις φορές, τελευταίως είχα σχεδόν αναχωρήσει εκ του κόσμου και επανήλθα, όταν έπαθα τρεις ανακοπές καρδιάς και ο εγκέφαλός μου σταμάτησε να λειτουργεί. Όταν ανέρρωσα, δεν άλλαξε καθόλου η πορεία της ζωής μου, εργάζομαι ακόμα περισσότερο.

Μιλάτε με πάθος για τα αρχαία και τις βιβλιοθήκες που επισκέπτεστε. Πέρασε όλα τα φοιτητικά μου χρόνια, μελετώντας τα Αρχαία. Όλο το υλικό που μάζεψα τότε μπορώ σήμερα, να το εκδώσω και να το δημοσιεύσω. Δημοσιεύσα μελέτες για την ιστορία της Κύπρου, τον Ελληνισμό της διασποράς, το οικουμενικό Πατριαρχείο, τη Ρωσική Εκκλησία και τις σχέσεις της με την κυπριακή, το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, τον Κωστή Παλαμά, Λιπέρτι, Νίκο Νικολαΐδη, Νίκο Καζαντζάκη και για πολλούς άλλους λογοτέχνες, ποιητές, πολιτικούς, εκκλησιαστικούς. Πολλές απ' αυτές στην εφημερίδα σας «Φιλέλευθερος».

Τον Νίκο Καζαντζάκη θα αφήριζε η Εκκλησία; Όταν μελετούσα τα αρχαία στην Αγγλία, βρήκα αρκετά στοιχεία που αναφέρονταν στην προσπάθεια του Νίκου Καζαντζάκη να πάρει το βραβείο Νόμπελ. Είχε ζητήσει τη βοήθεια της Ορθόδοξης Εκκλησίας και τον υποστήριξε ο τότε Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης και Μεγάλης Βρετανίας Γερμανός Στρινόπουλος, στο αρχείο του οποίου βρήκα τα χειρόγραφα

του Νίκου Καζαντζάκη. Ο Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ήταν φίλος με έναν από τους ακαδημαϊκούς της σουβδικής ακαδημίας. Βρήκατε γιατί δεν πήρε το Νόμπελ; Ναι, διότι έγιναν διάφορες προσπάθειες στην Ακαδημία από τους δικούς μας. Η κυρία Ελένη Καζαντζάκη μου επέτρεψε να φωτοτυπώσω από το αρχείο του Νίκου Καζαντζάκη έναν αριθμό εγγράφων για το βραβείο Νόμπελ. Η έρεσή σας στις τέχνες ξεκίνησε από τα μαθητικά χρόνια; Ναι, ως μαθητής του Λαντιέου ήμουν στη χωριά του κυρίου Μιτέλα, στο χορευτικό συγκρότημα του Μάριου Σωφρόνιου, στο θεατρικό όμιλο του Τάσου Νικολαΐδη και στο λογοτεχνικό όμιλο της κυρίας Μαυριόλου. Συμμετείχα σε όλα.

Παίζατε θέατρο με τους Νίκο Αναστασιάδη και Χρίστο Μαυρέλλη; Ναι, στο Ριάτλο και Γιορδαμλί, αλλά και χορέψαμε στο Γ.Σ.Ο. Ο Νίκος Αναστασιάδης ήταν πρόεδρος της τάξης, πάντοτε δυναμικός, ευδιάθετος και εκρηκτικός.

Πώς ξεκίνησε η αγάπη για τη μουσική; Από πολύ νωρίς, ήμουν μαθητής στο Εθνικό Ωδείο του Δουκαλιώνα Ιακωβίδη, στη Λεμεσό, με καθηγήτρια του πιάνου τη Νίνα Κωνσταντινίδου. Πήγα στο Λονδίνο για σπουδές στο Trinity College of Music και άρ-

χισα να σπουδάσω μουσικός, διότι ήθελα να γίνω διευθυντής ορχήστρας. Η γνωριμία με το Γέροντα Σωφρόνιο σας άλλαξε τη ζωή; Ναι, ήμουν παιδί των κατηχητικών σχολείων, έτσι, όταν πήγα στην Αγγλία, έψαξα να βρω έναν πνευματικό, διότι ήταν δύσκολες οι συνθήκες, εργαζόμουν σε ένα εργοστάσιο και σπούδαζα. Όταν γνώρισα στο Έσοες τον Γέροντα Σωφρόνιο, μού υπέδειξε ότι ο Θεός έχει άλλο σχέδιο για τη ζωή μου και μού είπε να πάω να σπουδάσω θεολογία στο Παρίσι. Αντέδρασα στην αρχή, αλλά στο τέλος υπάκουσα.

Ήταν άνθρωπος διορατικός; Πάρα πολύ. Ακούγεται ότι θα τον ανακρίνουν σύγχρονο Άγιο. Όσα έγιναν στη ζωή μου, μού τα είχε πει. Όταν τελείωσα τις σπουδές μου στο Παρίσι, μού είπε να μη γυρίσω στην Κύπρο, αλλά να κάνω διδακτορικό στην Οξφόρδη. Παρ' ότι δεν είχα χρήματα, τον άκουσα και τα κατάφερα. Τότε άρχισα να σκέφτομαι να γίνω ακαδημαϊκός, διότι ως φοιτητής είχα δημοσιεύσει τις πρώτες μου εφευρέσεις στον τομέα της έρευνας και πάρα πολλές μελέτες. Είχα ασχοληθεί με τον 17ον αιώνα ιδιαίτερα με τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Ιλαρίωνα Κινάλα, ο οποίος σπούδασε στη Δύση.

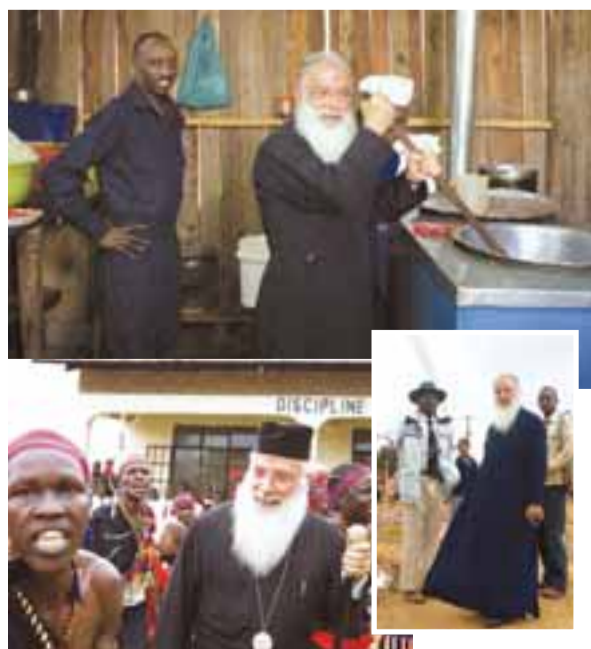
Ζήσατε το Μάτι του '68 ως φοιτητής στο Παρίσι και

το θάνατο του Ντε Γκολ; Ναι, δεν θα τα ξεχώσω. Όταν πέθανε ο Ντε Γκολ, πήγα στην Παναγία των Παρισίων, επειδή ήλθε ο Μακάριος για την κηδεία. Ο Μάης του '68 ήταν μια χαώδης κατάσταση, με τις καταλήψεις της Σορβόνης από τους φοιτητές. Ζητήσατε βοήθεια από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο; Ναι, η βοήθεια του Μακαρίου άρχισε από το πρώτο έτος των σπουδών μου, στο Παρίσι, τού είχα γράψει και αμέσως μου έστειλε εκατό λίρες. Αυτό γινόταν μέχρι το τέλος των σπουδών μου. Όλα τα καλοκαίρια, όταν έκλειναν τα Πανεπιστήμια, πήγαινα στο Λονδίνο και δούλευα νοσοκόμος σε νοσοκομείο.

Η μουσική... δεν σταμάτησε ποτέ η αγάπη αυτή σε προσωπικό επίπεδο, ούτε και σήμερα. Έχω στη Μητρόπόλ μου το πιάνο και ασχολούμαι με τις δικές μου συνθέσεις τις νύχτες.

Τις γράφετε; Όχι, παίζω εκείνη την ώρα για δική μου ικανοποίηση.

Τι είναι η μουσική για σας; Η μουσική είναι ένα άλλο πεδίο μέσα στο οποίο ο άνθρωπος ενισχύεται ψυχικά και πνευματικά. Με ρεμπεί και μού δημιουργεί ένα συναίσθημα χαράς. Η προσευχή... είναι ένας πιο δυνατός τρόπος επικοινωνίας με το Θείο.

Με 20 ευρώ τον μήνα σώζονται πολλές ψυχές

Είναι εύκολο να αγγίξει η Ορθοδοξία τους κατοίκους της Αφρικής; Ναι, διότι ο συμβολισμός, οι εικόνες, το θυμιάμα, τα άμφια εντυπωσιάζουν τις Αφρικανικές φυλές που έχουν πλούσιο τελετουργικό.

Η ιεραποστολή είναι προσκλητήρια; Καθόλου. Η Ορθοδοξία ευαγγελίζεται και εννοούμε ότι δεν πηγαίνει από πόρτα σε πόρτα για να τραβήξει τους ανθρώπους, όποιος θέλει έρχεται, βλέπει, ακούει, ζει και έχει την ελευθερία επιλογής.

Πώς προσεγγίζετε φυλές με 42 διαλέκτους; Εγκλιματιστικά σε όλες τις φυλές. Όπου πηγαίνω αισθανόμαι μέρος αυτών των ανθρώπων. Συμμετείχα στις τελετουργικές τους εκδηλώσεις, στο χορό που είναι τρόπος έκφρασης των Αφρικανών και στις παραδοσιακές τους τελετές. Η θεία λειτουργία και τα μυστήρια τελούνται στη διάλεκτο της κάθε φυλής. Δόξα τω

Θεώ, μπορώ να λειτουργώ σε όλες τις διαλέκτους, διότι όλη η εργασία των μεταφράσεων έγινε στη Σχολή. Η Σχολή σήμερα πόσους φοιτητές έχει; Φέτος έχουμε εβδομήντα, κάθε χρόνο αυξάνονται οι περιοχές και μαζί οι αιτήσεις. Είναι όλοι οικότροφοι και θα είναι οι μελλοντικοί ιερείς οι οποίοι θα αναλάβουν ιεραποστολικό έργο στις δικές τους φυλές.

Πόσες εκκλησίες λειτουργούν σήμερα; Έχουμε 300 ενόριες, 220 ιερές και κτιστές εκκλησίες γύρω στις 100, οι υπόλοιπες είναι παράγκες κάτω από τα δέντρα ή λαοπόκτιστες. Ο κόσμος βοηθά; Πάρα πολύ και είναι με τη βοήθειά του που γίνεται όλο αυτό το ιεραποστολικό έργο. Μάς βοηθούν οι Εκκλησίες της Κύπρου και της Ελλάδας, οι κυβερνήσεις των δύο αυτών χωρών και πολλοί άλλοι οργανισμοί. Όταν πηγαίνω σε διεθνή συνέδρια, πά-

νυτε περνώ και από την Κύπρο για να ανανεώσω τις επαφές μου με τους ανθρώπους που μένω βοσθόνι.

Ένας Κύπριος που θέλει να βοηθήσει... με 20 ευρώ τον μήνα σώζονται πολλές ψυχές. Λειτουργεί στη Λευκωσία ο Σύνδεσμος «Οι φίλοι της Κένυας», τηλεφώνω 22 - 422222, όπου μπορεί κανείς να απευθυνθεί. Σήμερα 1200 παιδιά τρώνε καθημερινά ζεστό φαγητό και είναι πολύ σημαντικό για μας. Εκτός από το ιεραποστολικό υπάρχει το κοινωνικό και φιλανθρωπικό έργο. Η Μητρόπολη έχει 15 γυμνάσια και δημοτικά σχολεία, 30 κλινικές, διδακταλικό Κολλέγιο, Πατριαρχική Σχολή, Σχολή Κοινωνικών σπουδών, σχολή ηλεκτρονικών υπολογιστών, σχολή ραπτικής κ.λπ.

Όλα αυτά πώς συντηρούνται; Είναι ένα θαύμα, συντηρούνται και λειτουργούν με τη βοήθεια του κόσμου και των ανθρώπων που έχουν έλθει

στην Κένυα και είδαν από κοντά το έργο μας.

Πώς άλλαξε η ζωή των Κενυστών τότε που πήγατε εκεί; Σήμερα αν μπορούμε να κάνουμε όλο αυτό το εκπαιδευτικό και ιατρικό και φιλανθρωπικό και εκκλησιαστικό έργο είναι επειδή υπάρχει η αγάπη και δίνουμε τον εαυτό μας. Ο κόσμος καθημερινά μάς ζητά και του δίνουμε. Ένα μεγάλο κόστος του έργου της Μητροπόλεως είναι το ιατρικό.

Υπάρχει έντονο πρόβλημα με AIDS; Είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα και η Μητρόπολη αναλαμβάνει τα παιδιά των οποίων οι γονείς πέθαναν από AIDS στα Ορφανοτροφεία μας. Γι' αυτό ιδρύθηκε το «SOPHIA Foundation for Children». Μας, έγινε πρόσφατα έκθεση με καλλιτεχνικές φωτογραφίες της Μαρίας Σιακόλα και του Αντρέα Βασιλείου στις Βρυξέλλες, το οποίο ανέλαβε το έργο Ορφανοτροφείο και το άλλο το ανέλαβαν οι «Εθελοντές Γιατροί».